

Sence in sonce Stare Ljubljane

Za reportažo, bolje rečeno, za poskus reportaže ali preprosto za prispevek za delovnim naslovom »Stara Ljubljana« bi se morala opremiti vsaj s knjižnico »Turistični vodič« ali s katerim podobnih priročnikov, da bi lahko nanizala podatke o »stemintem« baročnem mojstru, ki je izdelal prelepe fasade mogočnih starih hiš na levi in desni strani okoli Magistrata, na Mestnem, Starem ali Gornjem trgu, povedati bi bilo treba kaj več o teh kulturno zgodovinskih, spomeniško strogo zaščitene hišah, pravih dragocenostih, ki jih ponosno razkazujemo turistom...

Pa vendar, pustimo danes vendar prelepe fasade hiš, ki se — nekatere sramežljivo stiskajo v hrib pod Gradom, druge pa vse mogočne, ena ob drugi delajo nekam dostojanstveni vtis. Tokrat bi radi zašli na ono drugo stran teh prelepih pročelij, tja med dolge obokane hodnike z visokimi stropi, med ljudi, ki tam živijo.

Sicer pa pojdimo lepo po vrsti. V Stari Ljubljani, točneje v krajevni skupnosti Stara Ljubljana, živi okoli 5.000 ljudi. Med njimi je precej ostarelih, 1570 upokojencev, 1280 občanov pa je starih nad 65 let. Mladine do 19. leta je oko-

Eno izmed »stanovanj« v Stari Ljubljani

li 900, otrok do sedmega leta pa okoli 430 (od 7. do 16. let jih je 632, od 16 do 18 let pa 184). V krajevni skupnosti Stara Ljubljana je 1606 stanovanjskih enot, od tega 1123 v družbeni, ostala pa v zasebni lasti. Okoli 100 stanovanj v Stari Ljubljani sodi v šesto in sedmo kategorijo (tu se menda lestvica ali kategorije nehalo), kar 83 stanovanj zbere pri točkovanju skromnih 20 točk, nekatera med njimi pa celo samo šest točk. To so stanovanja na Mestnem, Starem in Gornjem trgu, v Vegovi, Hrenovi, Rožni ulici in drugod.

V okoli 111 stanovanjih nimajo svojih kopalnic, od vseh 1606 stanovanj jih ima samo 317 lastne kopalnice, nekaj je kopalnic s souporabo, kar 1200 stanovanj nima kopalnic.

Kopalnica v stanovanju, to je vendar nekaj tako samo po sebi umevnega, si mislimo vsi, ki živimo v novih blokih, ali novejših zasebnih hišah...

Stranišča!
Lastna stranišča ima samo 724 stanovanj, skoraj 800 stranišč je takih, ki jih uporablja več družin. Tuintam pride celo do 17 (!) ljudi na eno stranišče in niso redki primeri, ko morajo ljudje, da ne bi zjutraj predolgo čakali v vrsti, na stranišče v okoliške lokale. Toda tam so rekli: »Nak, mi nismo javna stranišča!« in so začeli svoje sanitarije zaklepiti...

Pojdimo lepo naprej!

Številki imamo na pretek. Številki ki so grozljive, številki, ob katerih človek komaj verjame lastnim ušesom. Taka revščina sredi Ljubljane!

Kanalizacija, vodovod, ogrevanje, vse je, tam, kjer sploh je, skrajno neprimerno. Ni bojljerjev, ni plinskih štedilnikov, vodo imajo na hodnikih ali celo zunaj.

Stanovanjski sklad je skrajno zasičen. V prostorih, ki komajda zaslužijo, da bi jim rekli človeka vredno bivališče, živi okoli 600 prijavljenih podnajemnikov še vsaj enkrat toliko, če ne celo več, pa je ilegalnih, pravijo jim »črni podnajemniki«. Seveda, ko pa se lahko kar vsakdo prijavi, ker se pač mora prijaviti, na katerikoli naslov, ki ga mimogrede prebere, denimo: »Tainta«, Gornji trg 13!

»Če bi se kdaj Ljubljana pošteno zatresla, pravzaprav ne bi bil potreben zelo močan potres, bi se kar pol stare Ljubljane podrlo in nikoli ne bi zvedeli, koliko ljudi je zasulo.« je dejal oni dan predsednik krajevnih skupnosti Stara Ljubljana Jaka Rozman na sestanku zbora občanov, ko so obravnavali osnutek samoupravnega sporazuma o ustanovitvi stanovanjske samoupravne skupnosti za občino Center.

okoli 77 hiš, naslednje leto so jih minimalno obnovili 75, letos pa je predvidenih za obnovo 66 hiš. Toda 100 do 130 starih milijonov letno za obnovo tako do skrajnosti izrabljenih hiš je premalo.

Taka je torej podoba, samo del podobe stare Ljubljane, »Morali bi videti vse tiste kleti, podstrešja, luknje brez sonca in zraka, kjer životarijo ti ljudje, med njimi okoli 200 socialno ogroženih ljudi, socialnih podpirancev, morali bi videti leglo kalilcev nočnega miru — po podatkih UJV je po prekrških Stara Ljubljana na prvem mestu, za to pa so vsekakor zaslužni »nočni« gostinski lokali, med katerimi ne smemo pozabiti Ria in drugih«, pravijo na krajevni skupnosti.

In kje iskati rešitve? Predvsem — kje vzeti toliko denarja? Na krajevni skupnosti se bojijo, imajo pač slabe izkušnje, so rekli, da bomo »kročili« od občine do mesta, pa spet nazaj. Jasno je, da občina sama

pa tudi mesto nimata toliko denarja, zato bo treba iskati rešitev, s tem so soglašali vsi razpravljavci tako v krajevni skupnosti, na izvršnem svetu skupščine občine Center in SZDL, v solidarnosti, v ustreznem samoupravnem sporazumu?

Zavod za spomeniško varstvo je tudi že izdelal načrte za kompleksno ureditev Stare Ljubljane. Urejanja bi se seveda morali lotiti po prioriteti, najprej tam, kjer je najhuje. Tako bi najprej morali pregledati desni breg in ugotoviti, kakšna je nosilnost teh starih hiš. Potem bi morali izdelati finančno študijo razširitve osnovne kanalizacijske mreže (toplovod, kanalizacije, toplifikacije). V obnovo bo, jasno, sodila seveda »obdelava« oziroma olepšava hišnih pročelij.

Glede koristne izrabe podstrešij strokovnjaki zavoda za spomeniško varstvo sodijo, da ideja vsekakor ni za odmet, vendar je ne bi bilo mogoče uresničiti povsod zaradi že ogrožene statičnosti posamez-

nih hiš. Tega vprašanja bi se prav tako morali lotiti sistematično. Podstrehe pa bi bile primerne za slikarske ateljeje, za študentske garsonjere in podobno.

In koliko bi vse to stalo? Predstavnica zavoda za spomeniško varstvo je povedala, da že nekaj časa, ko je bilo jasno, da denarja ni, niso vedno znova računali, koliko bi to stalo, takole na hitro, je dejala, stane obnova ene take stare, zgodovinsko zaščitene hiše okoli 500 starih milijonov in če to pomnožimo za enkrat s 300, dobimo ustrezno številko... V celoti bi lahko postopno revitalizirali Stara Ljubljano, realno gledano v 20, 30 letih... Lotili pa bi se je morali ne jutri, že danes je skoraj prepoznano...

Za začetek bodo pri izvršnem svetu občinske skupščine Center imenovali posebno strokovno komisijo, ki bo skrbela za uresničevanje nalog in postopkov, s katerimi bi končno začeli prve korake za revitalizacijo Stare Ljubljane. R.

Stanovanja za borce NOV

Po zaslugi posebne družbene akcije z namenskim odvajanjem sredstev je bilo rešenih veliko stanovanjskih problemov za borce NOV, niso pa bili rešeni vsi, razen tega življenjske poraja nove. Zaradi tega in na podlagi 26. člena zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj je skupščina mesta Ljubljane sprejela odločbo za uvedbo posebnega računa solidarnostnega sklada, s pomočjo katerega bo mogoče reševati stanovanjska vprašanja za udeležence narodnosvobodilne vojne. Na ta posebni račun ste stekajo: neporabljena sredstva, zbrana na podlagi zakona o prispevku za graditev stanovanj za udeležence narodnosvobodilne vojne (Uradni list SRS, št. 27, leto 1968), odplačila iz posojil, odobrenih iz teh sredstev, sredstva amortizacije, ki se stekajo iz naslova najemnih stanovanj, zgrajenih iz teh sredstev, odplačila iz stanovanjskih posojil republiškega odbora ZZB NOV Slovenije, sredstva, ki jih na podlagi samoupravnega dogovora ali neposredno prispeva organizacije združenega dela ter druge samoupravne organizacije ali skupnosti, dodatna sredstva, ki jih prispeva solidarnostni stanovanjski sklad za

območje ljubljanskih občin za uresničitev letnega programa, ki ga predloži komisija za stanovanjske zadeve borcev NOV pri solidarnostnem skladu, ter darila, volila in druga sredstva.

Iz naštetih virov se je na omenjenem posebnem računu za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV lani in letos steklo 8.639.040 dinarjev. Upoštevajoč odbitke za stroške posebne službe, provizijo ljubljanske banki in za odplačila najetih posojil, ostane na razpolago za reševanje stanovanjskih zadev borcev NOV še 7.045.084 dinarjev (novih). To ni majhna vsota. Prav bi bilo, da bi tovariši, ki delajo v komisiji solidarnostnega stanovanjskega sklada za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV, poskrbeli za to, da se razpoložljivi denar kar najhitreje vložijo za nakup stanovanj, v posojila za gradnjo, dograditev ali prenovitev stanovanj ter tako pomagajo udeležencem NOV, ki tega vprašanja še do danes nimajo zadovoljivo rešenega. Vemo namreč, da inflacija še ni ukročena, zato se utegne stvarna vrednost tega denarja z odlašanjem občutno zmanjšati.

Komisija solidarnostnega sta-

novanjskega sklada za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV (za območje ljubljanskih občin) je načeloma odobrila posojila za gradnjo in adaptacijo stanovanj 100 udeležencem NOV, in sicer iz občine Ljubljana-Bežigrad 17, Moste-Polje 15, Šiška 19, iz občine Vič-Rudnik 36 in iz občine Ljubljana-Center 14. Posojila iz naše občine so dobili: Franc Baudek, Ilirska 11, Franc Jolob, Tabor 5, Drago Ilijevič, Prešernova 16, Ivan Jan, Celovška 49, Franc Kavčič, Janežičeva 3, Ivan Kirn, Resljeva 31, Miroslav Kopal, Gosposvetska 1, Božo Kovač, Bolgarska 3, Drago Ljubinič, Prijateljeva 21, Olga in Odon Pakič, Miklošičeva 13, Filip Simčič, Dvorni trg 2, Hermina Stancer, Vrtača 7, Marica Vovko, Slomškova 13 in Asta Znidaršič, Kersnikova 5.

Pri občinski skupščini Ljubljana-Center deluje posebna petčlanska komisija za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV, in sicer v okviru odbora za družbeno pomoč. Tako se lahko nadejamo, da bodo vsa obstoječa in na novo nastala stanovanjska vprašanja borcev NOV hitro in sproti rešena. S. F.

Skupščina delegatov delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti Gradišče je izvoljena

Zbor delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti Gradišče 4. junija je bil dobro obiskan. V poročilu dosedanjega sveta krajevnih skupnosti, ki je zajelo skoraj petletno obdobje, so bile prikazane razmere, v katerih je doslej delovala krajevna skupnost, nekateri uspehi, ki jih je dosegla in med katerimi je prav gotovo izredno pomembna pridobitev prostorov za nov družbeni center kot tudi že prvi začetki njegovega delovanja, delovanje posameznih komisij itd.

Plodna razprava je pokazala, kako naj krajevna skupnost deluje v prihodnje. Statut, program dela, povezovanje vseh dejavnikov v krajevni skupnosti, ki so odgovorni za reševanje posameznih vprašanj, vključevanje delegacije, spremenjeno delovanje družbenopolitičnih in družbenih or-

ganizacij pri pritegovanju delovnih ljudi in občanov in njihovem vključevanju v delo, stalno povezovanje z organizacijami združenega dela in z drugimi skupnostmi v občini in mestu zagotavljajo, da bo ustavna opredelitev krajevnih skupnosti tudi v praksi zaživele.

Udeleženci zbora so sprejeli poročilo ter potrdili razpravo in razrešeno dosedanjega sveta krajevnih skupnosti. Koordinacijska komisija za kadrovska vprašanja pri krajevni organizaciji SZDL Gradišče je pripravila predlog za delegate v skupščino delegatov. Na zboru je bilo izvoljenih 25 delegatov, 10 so jih delegirale družbenopolitične organizacije, 15 pa delovne organizacije v krajevni skupnosti. Izvoljen je bil tudi poravnalni svet. Za predsednika skupščine delegatov krajevnih skupnosti Gra-

dišče je bil predlagan France Kutin, za predsednika sveta pa Ivo Bernard. J.S.

